

Kommentar | Ea Dal

Nordslesvig er ikke Slesvig-Holsten

Når man i nutiden taler om Slesvig-Holsten, er der nogle, der ikke længere ved, at der er tale om to områder, der både med hensyn til befolkning og regeringsart adskilte sig fra hinanden, selvom begge hertugdømmer hørte til staten Danmark. Det gælder også sprogligt. Sproget i Holsten var og er tysk, mens brugen af det tyske sprog i Slesvig flyttede sig mod nord gennem århundreder på bekostning af dansk og blev udslagsgivende for den nuværende grænse mellem Danmark og Tyskland.

Der er af denne grund ikke udgivet dansksprogede salme- og koralbøger til brug i Slesvig-Holsten, som man kan få indtryk af i Peter Weinckes artikel "Dansk Kirkesangs betydning for det 20. århundredes liturgiske reformer i Dansk Kirkesang 1922 – 2022", udgivet af Samfundet Dansk Kirkesang 2023, ændret og udvidet i første udgave af *Hymnologi – Nordisk tidsskrift* 2024 og i „Vi tro, vi alle tro på Gud”. *Studier i de liturgi- og kirkemusikhistoriske scenarier i forbindelse med liturgiske omvæltninger i Danmark med den lutherske trossalme som case*, FUV 2016.

Der var kun brug for dansksprogede bøger i Nordslesvig, dvs. den del af Slesvig, hvor dansk var udbredt, den del, som blev stemt "hjem" til Danmark i 1920. De af Weincke nævnte bøger har derfor forkerte titler: Den meget berømmede salmebog fra 1889, der betød en ende på de mange forskellige salmebøger og salmebogstillæg, der blev brugt i menighederne, hedder ikke *Psalmebog for de dansktalende menigheder i Slesvig-Holsten*, men *Evangelisk-luthersk Psalmebog for de dansktalende menigheder i Slesvig*, og den ligeså roste tilhørende koralbog af Prahl og Heinebuch er ganske vist en koralbog, men det indgår ikke i titlen, som er: *Melodier til Evangelisk luthersk Psalmebog for de dansktalende menigheder i Slesvig 1895*. Holsten indgår ikke i titlerne.

Man må også spørge, om der findes en *Liturgisk Haandbog til fri Afbenyttelse for den evangelisk-lutherske kirkes Præster i Provinsen Slesvig-Holsten fra 1900*. Den findes ikke på Det kgl. Bibliotek og selve udtrykket "fri Afbenyttelse" i en tid, hvor det kirkelige liv var ret reguleret, kan få en til at tvivle.

Schleswig-Holstein, altså den tysksprogede del af de gamle hertugdømmer, havde sine egne salmebøger og koralbøger. Den tyske lutherske kirke var først med den besindelse på den reformatoriske arv, som Thomas Laub blev eksponent for i Danmark. Udgiverne af *Melodier til Evangelisk luthersk Psalmebog*, H.S. Prahl og C. Heinebuch, fører den i det tyske forord til koralbogen tilbage til "Eisenacher Entwurf", dvs. *Deutsches Evangelisches Kirchengesangbuch* fra 1854, som fører 98 melodier tilbage til deres grundformer. Den blev udgangspunktet for E. Fromm og H. Stanges *Vierstimmiges Choralbuch zu dem neuen Schleswig-Holsteinischen Gesangbuch für Kirchen, Schule und Haus*, 1883. Principperne kom også til at gælde i deres egen koralbog, hvor de i det danske forord skriver positivt om Laubs arbejde med den samme kamp for at vende tilbage til tidligere tiders melodier.